

Valentin Naumescu

CUMPĂNA

Lumea la răscrucea marilor schimbări

Prefață de

CORNELIU BJOLA

Postfață de

IOAN STANOMIR

Cuprins

PREFAȚĂ

Timpul deciziilor (*Corneliu Bjola*).....13

NOTĂ 25

INTRODUCERE

O diagnoză globală și cinci provocări paradigmatică 29

1. SISTEMUL RELAȚIILOR INTERNAȚIONALE

Ordinea liberală occidentală, contestată din exterior și din interior 41

Ce ar însemna o eventuală alianță SUA-Rusia pentru Europa:
patru scenarii 43

Criza Trump-Zelenski, Summit-ul de la Londra și perspectivele
alianței transatlantice 49

Al Treilea Război Mondial se apropie de sfârșit. Ce poate urma
dacă Vestul pierde capacitatea de a reglementa lumea.
România vulnerabilă 54

„Puneți-vă centurile!” ...Asta n-a fost tot. Vine 2024+1..... 60

Interregnum în America și nu numai. Spasme politice de iarnă,
în așteptarea lui Trump 70

A doua venire a lui Trump și triumful unei ideologii radicale
în fața altei ideologii radicale. Regresul progresismului occidental.
Soluția centristă 73

Războiul din Ucraina se va opri în 2025 dar conflictul Rusia-Vest
nu se va încheia în timpul lui Putin..... 79

Un milion de americani centriști vor decide viitorul politic al lumii	85
„Fauda” fără sfârșit? De ce nicio mare putere nu are o viziune exhaustivă asupra viitorului Orientului Mijlociu	89
Summit-ul NATO 75 și intrarea Occidentului în Era Războiului Lung	93
Cu Winnie prin Europa. Cum a pescuit China în apele tulburi ale revizionismului	99
În marș forțat spre „lumea celor patru războaie”. Demisia Occidentului ca hegemon dispus să lupte pentru supremația lui	105
Iarăși Trump-Biden. Criza marilor partide occidentale și schimbarea lumii	110
Război mondial sau păci nedrepte cu dictaturile agresoare? Dilema deceniului care va schimba lumea	118
2024 în politica lumii. <i>Annus Mirabilis</i> sau <i>Annus Horribilis</i> ?	126
Banditul și tiranul. Rusia, fără soluții. Tragedia unui „popor-momâie”	135
Delirul Rusiei. Este posibilă trezirea post-Putin?	139
Al Treilea Reich rusesc și Al Treilea Război Mondial	143
Războiul pe care toată lumea va pretinde că l-a câștigat. Cine va câștiga pacea?	147
Reinventarea Occidentului, ultima șansă	151
Dilema ordinii liberale: răspunsul la agresiune. Mai este posibilă supraviețuirea acesteia fără recurgerea la măsuri ferme?	157
Îl mai poate salva războiul/Hamas pe Netanyahu de pierderea funcției de prim ministru?	162
Ierusalim. Există conflicte fără soluții sau doar conflicte pentru care soluția încă nu a fost găsită?	165
Înapoi la „dreptul forței”. Rusia și China pariază riscant pe declinul și neputința Americii de a le înfrunța	171
Invitarea Ucrainei în NATO – marea lovitură strategică a SUA în Estul Europei și scenariul care dă fiori regimului Putin	176
Războiul și Revoluția. De la ideologie la idioti (utili)	180
Spre o lume împărțită între SUA și China?	184
Marile ciocniri care ar putea remodela lumea până în 2030. 12 tensiuni în creștere	189
America trebuie să înfrunte expansiunea Chinei comuniste și să o oprească. Cu sau fără baletul european. De preferat ar fi ca „Borrelliada” de la Bruxelles să înceteze	194

Relația China-Rusia. La rece	198
Marele curent contestatar și confruntarea care se apropie.	
Unde se întâlnesc războiul extern și războiul intern	203
15 ani de război. Ulciorul lui Putin a mers de prea multe ori la apă.....	209
Balonul de încercare	215
Populismul conspiraționist, ruperea relației de încredere popor-tehnocrație și criza democrației liberale. Trei scenarii pentru guvernările viitoare	221
Trei fronturi. Bătăliile decisive ale Americii până la sfârșitul deceniului.....	227
Halloween cu Putin pe coada de rachetă. De ce viziunea lui asupra ordinii mondiale va eșua	232
Tăcerea dezamăgitoare a Sudului Global în Războiul lui Putin. Ce ar trebui să le transmită Occidentul acum.....	237
Ce înseamnă victorie și ce înseamnă înfrângere în războiul declanșat de Rusia?.....	242
Chestiunea istorică a Europei de Est, a treia moarte a Imperiului Rus și noua ordine mondială	247
Atunci când iluziile se sfârșesc: noul NATO în noua lume a confruntării	251
Cum va schimba lumea „Războiul lui Putin”, chiar dacă Rusia va pierde. 12 consecințe majore	257
Pentru numele lui Dumnezeu, acest om nu poate rămâne la putere!	263
Proiectul lumii post-război. Teme și întrebări fundamentale	269
Putin a subestimat SUA și NATO. Caută o soluție pentru a ieși din groapa pe care a săpat-o Occidentului. Cinci scenarii.....	277
Bătălia lui Putin pentru controlul spațiului postsovietic și pentru propria lui poziție. Îi va recunoaște Occidentul dreptul la sferă de influență?.....	283
Suntem în plină furtună. Lumea, UE și România în 2021 și 2022.....	289
Furtună în Marea Neagră, taifun în Strâmtoarea Taiwan. Lumea la răscruce.....	299
Urmează tema Israel-Iran. Mai mare ca Afganistanul.....	304
Eșecul fulgerător al Afganistanului suveran și Marele Joc de astăzi. Ce (mai) este de făcut cu statele eșuate?	310
Cele cinci forțe care schimbă lumea și cum va culmina criza globală cu războiul pentru supremație SUA-China	316

Trei întrebări. Două teme din 2020 și una din 2021 care ne pot schimba viața. Altele decât COVID	321
Plecarea fanfaronului. Supraviețuirea trumpismului și deceniul care va reseta lumea	324
Scindarea marilor partide americane, nevoia de reprezentare a clasei mijlocii și șansa moderaților de a salva liberalismul.....	329
De ce este bine că Trump a pierdut alegerile. Nu ridicați prea sus ștacheta așteptărilor pentru mandatul lui Biden!.....	333
Alegerile prezidențiale americane nu vor fi câștigate, ci pierdute. Asta înseamnă că problemele Americii și ale lumii vor continua.....	339
Nagorno-Karabah: micul război, marile întrebări	344
Turcia și noua ordine mondială. Schimbă Erdoğan barca Occidentului cu cea a Orientului? Mizează corect pe divizarea Vestului sau pierde totul?	346
Președintele de care SUA și lumea liberă au acum nevoie	352
Ruptura culturală și impasul democrațiilor occidentale.....	358
2. EUROPA. PEA MICĂ ȘI PEA DIVIZATĂ PENTRU COMPETIȚIA GLOBALĂ? De la ambiții la capacități și înapoi la reprojectări strategice	365
Europa de Est 2025. Între amenințarea Rusiei, iluziile bine intenționate ale UE și schimbarea Americii	367
Ucraina câștigă războiul. Nu 20% din teritoriul Ucrainei postsovietice, ci ruperea relațiilor transatlantice ar putea fi succesul lui Putin	375
Modelul European, la „criza vârstei mijlocii”.	
Raportul Draghi și inevitabila transformare a UE. Spre ce?	379
De ce fierb democrațiile occidentale și cum se va termina lunga confruntare internă și externă	386
Ce ne spune lunga criză politică franceză și ce înseamnă „a câștiga alegerile”	393
Nicio „surpriză de proporții”, niciun „cutremur”. Era clar demult că FPÖ va câștiga alegerile în Austria. Paradoxal, vom intra curând în Schengen	402
Franța: bătălia extremelor, cu alegătorii de centru arbitri. Dar după?.....	405
A fost sau n-a fost? UE și valul contestatar de la alegerile europene	409
Putin, ultimul asalt.....	414

Războiul din Ucraina, reforma UE și lărgirea spre Est, de la sloganuri la realism politic	419
Politica europeană și evreii: un secol de trădare, de la extrema dreaptă la extrema stângă.....	429
Contraofensiva. Cât timp are Ucraina la dispoziție. Planul B	433
Va rezista UE atacului din interior și din exterior? Cum se întâlnesc alianța naționaliștilor și proiectul anti-occidental ruso-chinez	439
Maia I-a învins definitiv pe Igor. Dar bătălia pentru direcția Republicii Moldova continuă	445
De ce nu a căzut Erdoğan nici la aceste alegeri	449
Expulzarea Rusiei din Europa: de la diplomații spioni la linia roșie a lui Putin și ce se ascunde între cele două demonstrații de forță	452
Vine Marele Război al acestui secol? De ce următorii ani nu vor fi liniștiți.....	457
Vechiul clivaj european Est-Vest: atenuat sau adâncit de Războiul lui Putin?.....	465
„Cetățenii Reichului”, tensiunile latente ale „lumii germane” suprapuse peste delirul „lumii ruse” și viitorul complicat al Europei	472
Ultimul imperiu: viitorul imprevizibil al Rusiei și soluția pentru Europa de Est	478
Rusia lui Putin trăiește, la un secol distanță, delirul imperialist al Germaniei naziste. Ce poate urma	485
Viktor Orbán și revizionismul antioccidental. De la detractarea Trianonului la speranțele legate de victoria lui Putin.....	491
Mai poate rămâne neutră Republica Moldova în războiul lui Putin?	495
Ideea europeană rezistă la Paris și Berlin. Soluția este un Macron mai matur în relația cu Rusia	501
Cumpăna Europei. Invadarea Ucrainei și riscul eșecului sanționării Rusiei	507
Ne apropiem de finalul lumii politice pe care o știam. UE și NATO se vor schimba.....	510
Baricadarea UE sub atacul Uniunii Statale Rusia-Belarus. Va ceda Europa șantajului și va pierde războiul hibrid?.....	517
Securitatea central-europeană, împotmolită între ambițiile Franței de decuplare de SUA și orgoliile Turciei de ieșire de sub dominația Occidentului	521
După Merkel. Schimbarea de care Europa (nu) avea nevoie	527

Alegerile din Olanda. Cât de mari au crescut spinii lalelelor?.....	531
„Noua ordine” a lui Macron, o capcană pentru Europa Centrală și de Est	536
„Ne batem ca dihorii într-un sac”.	
Lupta pentru buget, momentul adevărului în UE-27.....	542
Război și pace în Era Trump. Competiția Marilor Puteri pentru supremație globală și deruta strategică a UE	547
Mai ușor cu „poporul” pe scările politicii: costul populismului cronic, blocarea bugetului UE de către Ungaria și Polonia.	
Declinul calității democrației	552
Belarus – victoria învinșilor. „Mica Revoluție a Doamnelor”.	
Și de ce ne interesează atât de puțin țările apropiate.....	557
Angela și lungul șir al crizelor europene. Actul final	562
Dar ce avem în pachetul de sarcini și provocări?.....	563
Testul de solidaritate biunivocă a „Noii Generații”	567
Marele blocaj. Cum s-au împotmolit UE, Occidentul și ordinea liberală. Capcana populismului și defectiunile democrației	569
 3. ROMÂNIA. SUB PRESIUNEA PROBLEMELOR IGNORATE.	
<i>Nevoia de responsabilitate</i>	577
Ce putem și ce nu putem face în vremuri de cumpănă	579
România după Iohannis. În vârtejul marilor schimbări (sau <i>En attendant Godot</i> , în varianta românească)	581
Cele trei Românii politice. Ce poate rezulta din lupta lor	587
Puneți-vă centurile! Aterizăm, la finalul Erei Iohannis.	
Ce facem când ajungem la sol, în decembrie?	590
Împărțirea funcțiilor în lumea occidentală integrată. Suprapunerea negocierilor la UE și NATO și gestul neuzual al Președintelui Iohannis	594
Securitatea Europei fără angajamentul SUA?	
De ce trebuie să luăm lucrurile mult mai în serios în România	599
Politica din România, intrată în zodia lipsei de soluții.	
Vom mai ieși curând din lehamitea finalului epocii Iohannis?	604
20 octombrie. Votați masiv Maia Sandu și Da la referendum!	607
De ce relațiile politice Franța-România sunt și vor rămâne reci.	
Scurte considerații la începutul campaniei electorale franceze	609

Trădarea. Adunarea forțelor. Construcția proiectului politic al Opoziției: Coaliția România Europeană.....	616
Triumful Maiei Sandu și ajutorul controversat al Bucureștiului pentru Republica Moldova. O poveste românească.....	619
Partidele-sectă, Elitele de pe margine și Poporul abstract. Țara pe care credeam că ne-o cunoaștem	624
România, Războiul Cultural și al patrulea val al modernizării. Riscuri și oportunități pentru deceniul care urmează.....	629
Războiul „lumii noi” împotriva „lumii vechi”. Unde se plasează UE? Dar România?	634
4. CUM AM AJUNS AICI?	
Sfârșitul sfârșitului istoriei	639
POSTFAȚĂ	
Valentin Naumescu: o cronică a vremurilor noastre (<i>Ioan Stanomir</i>)	653
Despre autor și invitați	657

1.

SISTEMUL RELAȚIILOR INTERNAȚIONALE

*Ordinea liberală occidentală,
contestată din exterior și din interior*

Ce ar însemna o eventuală alianță SUA-Rusia pentru Europa: patru scenarii

Iată că a venit și vremea să discutăm lucrurile care păreau până mai ieri de neconceput. Imposibilul a devenit posibil. *SUA dă semne că preferă relația cu Rusia celei cu Europa.*

Președintele Zelenski și delegația ucraineană au fost literalmente dați afară de la Casa Albă. Ajutorul de orice fel (militar, informațional, financiar) a fost oprit temporar. Sigur că Ucraina și SUA ar putea semna până la urmă acordul pentru resurse, dar nu aceasta este chestiunea esențială de care ne ocupăm astăzi. Ci viitorul strategic al unei Europe care ar putea rămâne, explicit sau implicit, formal sau informal, fără garanțiile de securitate ale SUA. Și opțiunile care (ne) stau în față, în aceste condiții.

Nu este încă o certitudine, dar varianta colaborării ruso-americane, cu afectarea intereselor Europei, există și crește ca probabilitate, de la o zi la alta. Nu aş exclude în acest moment scenariul ca președinții Statelor Unite ale Americii și Rusiei să se întâlnească într-un „*summit al reconcilierii*” și să semneze în următoarele luni un anumit tip de *acord (înțelegere)*, care să deschidă calea unei vremelnice alianțe Washington-Moscova, în timp ce relațiile transatlantice se răcesc vizibil și semnificativ. Dar poate că și această răcire se întâmplă tot temporar, ca într-un derapaj nefericit care va fi ulterior redresat.

Sunt pro-americanul tipic al Europei de Est post-Război Rece, parte a generației 50+ care a studiat în universități imediat după 1990, a avut burse în Vest și s-a format intelectual din adorația pentru American Dream, D-Day, Pax Americana, Occident, valori liberale, NATO etc. Minte mi-e plină de citate din președinți americani care ne-au inspirat decenii la rând *proiectul politic al occidentalizării României*: „*Ich bin ein Berliner!*” (John F. Kennedy, 1963), „*Mr. Gorbachev, tear down this wall!*” (Ronald Reagan, 1987), „*We cannot build our own future without helping others to build theirs*” (Bill Clinton, 1997), „*The promises of our Alliance are sacred, and we will keep our pledges to all the nations that join us. Should any danger threaten Romania - should any nation threaten Romania, the United States of America and NATO will be by your side. As a NATO ally, you can have this confidence - no one will be able to take away the freedom of your country!*” (George W. Bush la București, 2002) sau „*For God's sake, this man cannot remain in power!*” (Joe Biden, martie 2022, în Polonia, și era vorba despre Putin, nu despre Zelenski...)

Din circa 750 de articole de politică internațională și interviuri pe care le-am publicat și acordat în ultimii 13 ani, vreo 600 vorbesc despre rolul fundamental al Americii în sistemul de garanții de securitate al lumii libere. Rolul SUA în apărarea lumii noastre a fost tema nr. 1 pentru mine și pentru mulți dintre colegii mei, profesioniști în domeniul relațiilor internaționale. Mă desprind cu greu de această convingere axiomatică, de această paradigmă transatlantică formatoare a unei lumi. Dar *dezvrăjirea de America a început*. Trumpismul și MAGA pun serios la încercare încrederea liberalilor centristi pro-occidentali în garanțiile de securitate ale (cel puțin) acestei administrații de la Washington.

Ce se întâmplă acum în noua politică externă și de securitate americană nu este chiar greu de explicat. Ideea din spate se vede tot mai clar. *Atragerea Rusiei de partea SUA și decuplarea de China*. O așa-zisă „strategie” devenită transparentă și ușor ridicolă prin brutalitatea cu care este mânăuită în discursuri deloc șlefuite, fără scrupule, golite de valori și de principii. Plus, teribil de naivă.

...O intuiaim că se apropie, de vreo trei ani devenise plauzibilă, doar că democrații o vedeau ca pe o posibilitate pentru *etapa post-Putin a Rusiei*, în timp ce guvernarea MAGA s-a năpustit asupra ideii cu convingerea că pot să o facă *rapid, credibil, cu Putin încă la butoane*. Dar, ca să fim lucizi, o gândea și administrația Biden, mai ales atunci când ajutorul militar oferit Ucrainei pentru a nu fi îngenuncheată nu trebuia să treacă de nivelul nici prea mic, nici prea mare al obiectivului slăbirii Rusiei. Ajutorul militar american nu a vizat niciodată o înfrângere clară sau o dezmembrare a Rusiei agresoare, percepută totuși ca un posibil partener (interlocutor) viitor, în vremurile tulburi ale confruntării pentru supremație globală între giganții economici SUA și China. Dacă suntem corecți și lucizi, administrația Biden nu formulase nici ea, niciodată, după februarie 2022, o „*teorie a victoriei Ucrainei*”, vorbind cel mult de „*înfrângerea strategică a lui Putin*”.

Acum însă este vorba de cu totul altceva. Se încearcă „inversarea polilor magnetici” ai atragerii Moscovei în jocul de mare putere, cu ruperea alianței strategice Moscova-Beijing și întoarcerea lui Vladimir Putin, dinspre Xi Jinping spre Donald Trump.

Știm foarte bine că la fel s-a procedat în 1971-1972, în timpul lui Nixon, când Henry Kissinger a făcut (în prezent, faimoasa) „vizită secretă la Beijing”, înainte de stabilirea relațiilor diplomatice bilaterale. Kissinger a convenit cu Mao apropierea Chinei comuniste de SUA și îndepărtarea de URSS, la vremea respectivă principalul inamic al SUA. De data aceasta, americanii vor să procedeze invers, atrăgând Moscova, doar că *Rusia și China nu se vor decupla*. Este o iluzie a lui Donald Trump.

Diferențele de context sunt mari și clare – Putin știe că politica SUA se poate schimba peste patru ani (în anii 70 nu exista acest risc pentru China lui Mao, pentru că dorința înfrângerii URSS era bipartizană în politica americană și cu certitudine stabilă pe termen lung în Congresul SUA), iar pe de altă parte

pentru că acum există o alianță Rusia-China relativ stabilă, bazată pe interesul comun și pe ura lor antioccidentală îndelungată, în timp ce în 1972 *relațiile Beijing-Moscova erau deja proaste*, aproape de limita războiului, de aproximativ un deceniu. Nu suntem nici pe departe în același context.

Donald Trump a și recunoscut public, mult înainte de a fi președinte, că asta intenționează, să nu lase China să se alieze cu Rusia. O spune acum, public, și secretarul de stat Marco Rubio¹. Eu văd în toate aceste declarații stridente, precipitate, ostile la adresa aliaților europeni, multă stângăcie și naivitate, care probabil îi amuză pe chinezi și pe ruși când aceștia discută între ei despre planurile lui Trump. Nu o să meargă așa. Rusia nu se va rupe de China, dar va exploata la maxim toate beneficiile și oportunitățile pe care i le oferă strategia străvezie a lui Donald Trump. În dictatorul criminal Putin nu se poate avea încredere, în realitate el urăște profund America și nu uită că Războiul Rece s-a încheiat cu dezintegrarea Uniunii Sovietice și că ulterior NATO a avansat în Europa Centrală și de Est.

... Acest articol nu este însă nici despre Administrația Trump II, nici despre Putin, nici despre noua Americă MAGA, ci despre *ce (mai) are de făcut Europa, în aceste condiții*. Așa cum trumpismul nu a dispărut după primul mandat al lui Trump, ci a bântuit mandatul moale al lui Biden, nu va dispărea nici după al doilea mandat al lui Trump, mai ales dacă JD Vance ar reuși să câștige președinția în 2028. Societatea americană s-a schimbat profund, în principal din cauza urii cultivate pe rețelele sociale. *Doar înfrângerea clară și necontestată a lui Vance pe 7 noiembrie 2028 ar putea pune capăt trumpismului*, cu un președinte american energetic, luminat, centrist și universalist, cu un discurs bazat din nou pe valori, care să stingă valul de cinism și să readucă la Casa Albă vechile principii ale politicii externe și de securitate, bazate pe alianțe, valori comune și multilateralism. Trumpismul va succomba doar atunci când clasa mijlocie americană nu va mai fi frustrată și va reveni la centrism, „ajutată” în acest sens și de o candidatură mai bună a democraților. Acolo e miza esențială a democrației americane. În 2024, majoritatea celor din clasa mijlocie au votat Trump (se vede clar din analiza votului în statele-cheie adjudecate, toate, de Trump) și asta spune totul.

Dacă se va confirma retragerea angajamentului SUA pentru ordinea de securitate europeană și decredibilizarea garanțiilor de securitate ale NATO în fața Rusiei, Europa s-ar putea afla în fața *patru scenarii*, niciunul roz:

1. *Baricadarea în „cetatea de lux”. Înarmarea Europei și descurajarea unei invazii rusești (scenariul Ursula von der Leyen).*
2. *Războiul de apărare în fața agresiunii Rusiei (scenariul generalilor europeni).*
3. *Supunerea (compromisul) în relația cu Kremlinul (scenariul Viktor Orbán).*

¹ <https://agerpres.ro/politic-extern/2025/02/27/sua-nu-pot-permite-ca-rusia-sa-devina-partenerul-mai-mic-al-chinei-declara-secretarul-de-stat-american--1426443>

4. *Deschiderea porților pentru China. Creșterea influenței economice, strategice și finalmente politice a Partidului Comunist Chinez în Europa, prin intensificarea colaborării sino-europene (scenariul Xi Jinping).*

După debarcarea americană epocală de pe plajele Normandiei, din iunie 1944, libertatea Europei în fața dictaturilor agresoare și expansioniste a depins până pe 20 ianuarie 2025 de angajamentul explicit al SUA, la început prin voință unilaterală, apoi, după 1949, prin intermediul NATO, pentru integritatea teritorială și inviolabilitatea teritoriului aliaților.

A fost un *win-win deal*, de bună seamă, nu a fost vorba numai de valori comune, ci și de interese. Nu doar Europa a prosperat sub umbrela de securitate americană, ci și SUA au câștigat influență, putere globală, pârgă. Europa este un aliat de prestigiu, bogat și cu stil. Deși este un continent mic, toate drumurile se întretaie în Europa, de la cele economice la cele culturale, etnice, religioase, migraționale sau de intelligence. Referindu-ne doar la UE, exportul de „putere normativă” în vecinătăți și influența în Sudul Global este încă mare, din motive geopolitice sau istorice, postimperiale. Să nu ne imaginăm că alianțele au fost doar o expresie a generozității și altruismului SUA și că nu au avut la bază, așa cum era firesc, și interese (reciproce). Fundamentele alianței euro-atlantice trec mult dincolo Doctrina Truman, a „îndiguirii” URSS.

Fără îndoială că ar fi (fost) ideal ca această paradigmă transatlantică a securității Europei să continue, dar nu mai există certitudini că modelul ar mai funcționa și ar fi la fel de credibil *dacă SUA și Rusia vor face o înțelegere strategică în timpul lui Vladimir Putin, în detrimentul Ucrainei și al Europei.*

Cele patru scenarii menționate anterior arată *precaritatea soluțiilor europene* (sau chiar lipsa unei soluții europene de securitate) în momentul de față. Toate eventualele „soluții” privesc spre un viitor pe termen mediu sau lung. Astăzi, Europa nu are Planul B. Nu există o alternativă credibilă la garanțiile de securitate ale SUA.

Cel mai optimist a ajuns să fie *scenariul Ursulei von der Leyen*, reînarmarea Europei și baricadarea în cetatea noastră de lux, sperând în descurajarea militară a Rusiei. 800 de miliarde de Euro sunt angajate în acest mega-proiect. Se vorbește, din nou, de o Uniune a Apărării Europene, la 71 de ani după ce Franța a respins ratificarea în Adunarea Națională a Tratatului de la Paris din 1952, care propunea *European Defense Community*, inițial tot o idee franceză a premierului René Plevin. După cum a admis președintele Macron, încercând să tempereze elanul, dacă lucrurile merg bine, cel mai repede am putea începe să vedem rezultate notabile, cheltuieli de apărare de 3-4-5% și apariția unei forțe militare integrate europene considerabile, care să țină Rusia la distanță, în *5-10 ani*. Poate și o umbrelă de securitate nucleară europeană, alternativă la cea americană, furnizată de Franța, deși Parisul nu s-a angajat politic în acest sens până acum iar Marine Le Pen, cu șanse la prezidențialele din 2027, este categoric împotriva.

În al doilea scenariu, cel negru, *scenariul generalilor*, al atacului Rusiei asupra unuia sau mai multor state europene membre ale NATO, tot în jur de *cinci ani pare să fie termenul minim* dat de generalii europeni pentru consolidarea militară, logistică și de pregătire a armatelor naționale din Europa la nivelul necesar unui război de apărare în fața Rusiei. Nu vorbim de un răspuns integrat al UE în următorii cinci ani, ci tot de răspunsuri naționale disparate. Germania, de exemplu, stă foarte prost, în primul rând ca efective și ca pregătire. Să vedem ce va face noul guvern Merz, există speranțe de impulsioneare. Polonia a început să stea ceva mai bine la capitolul armament, dotări, înzestrări cu tehnologie militară și arme performante. Franța este principala putere militară (și singura nucleară) din UE iar președintele Macron a promis dublarea trupelor franceze până în 2030. Se adaugă europenilor Marea Britanie și Turcia, ca state NATO non-UE, cu putere militară semnificativă. Și Canada a fost prezentă, de partea Europei. Remarcabilă poziția și prezența Turciei la Summit-ul de securitate europeană și pro-Ucraina de la Londra. Cele mai expuse acestui scenariu ar fi desigur statele din Flancul Estic al NATO, cvasi-complet dependente de forța militară americană și occidentală.

Al treilea, *scenariul Orbán*, compromisul cu Rusia lui Putin. Scenariul anti-UE. De fapt, singurul scenariu explicit antieuropean/anti-Bruxelles din toate cele patru, lansat chiar din interiorul UE. Greu de crezut însă că Ungaria singură (la care se pot adăuga Slovacia și Austria, în acest moment, poate Croația și nu e sigur pe termen mediu ce va face Bulgaria) ar ajunge să facă „masă critică” pro-Rusia sau neutralistă în UE, dar ceea ce pot face statele din această categorie este să încerce blocarea ori întârzierea planurilor UE de înarmare și integrare militară. Un mare semn de întrebare îl reprezintă și alegerile prezidențiale din Franța, din primăvara lui 2027.

Al patrulea, cel despre care nu se discută deocamdată, este deschiderea porților pentru China și apropierea de Beijing, ca „putere pacifistă globală”, dornică să susțină în continuare globalizarea economică și comercială. Să îl numim *scenariul Xi*. Nu este nici acesta un scenariu bun, chiar dacă ar feri teoretic Europa de atacul Rusiei, pentru că o creștere a influenței Chinei ar începe inevitabil să afecteze valorile liberale ale culturii politice europene și democrația liberală și ar încuraja corupția la nivel decizional. Nu doar tehnologiile chineze nesigure, dar și politicile de monitorizare și supraveghere socială a cetățenilor, plus supunerea politică totală a indivizilor, specifică dictaturii chineze, spionajul industrial și anihilarea oricărei forme de opoziție față de regimul Partidului Comunist sunt markere care se vor resimți mai devreme sau mai târziu și în Europa, în cazul unei apropieri sistemice între UE și China, pe locul lăsat gol de SUA. Este absolut straniu să ne imaginăm că cineva ar putea pronunța la un moment dat, în Europa democrațiilor liberale, ideea „garanțiilor de securitate chineze”, fie ele doar politice, nu militare.

Nu sunt, așadar, prea multe opțiuni și variante de ales pentru noi, dacă Donald Trump și echipa MAGA decid să se abandoneze Europa, și mai ales dacă vor decide să o facă în favoarea Rusiei lui Putin. Tot mai multe voci anunță că ne apropiem de „sfârșitul NATO”² așa cum îl știam. Sau poate că America se va întoarce spre vechii ei aliați, spre vechile ei valori, așa cum încă sperăm. Acum sau peste patru ani, cu viitorul președinte.

O eventuală alianță SUA-Rusia, dincolo de șocul de moment al europenilor, ne-ar arunca pe direcția unor scenarii extrem de inconfortabile, dar nu imposibile. Toate ar presupune *transformarea profundă a modelului economic și social european*. Nici nu ar mai conta că SUA, la rândul lor, ar realiza, după alte 1-2 mandate, ce greșeală istorică au făcut crezând în apropierea strategică de Rusia sau în onestitatea dictatorului criminal Putin și abandonându-și vechii aliați europeni, democrațiile liberale. Asta se va întâmpla atunci când nu doar că *America nu va fi „great again”, ci „weaker than ever”*. Iar secolul chinez va fi început. Momentul crucial este însă aici și acum.

5 martie 2025

<https://centrulpolitic.ro/articole/ce-ar-inseamna-o-alianta-sua-rusia-pentru-europa-patru-scenarii/>

² <https://www.bloomberg.com/opinion/articles/2025-03-05/europe-is-getting-ready-for-the-end-of-nato>

Criza Trump-Zelenski, Summit-ul de la Londra și perspectivele alianței transatlantice

La începutul primăverii lui 2025, criza sistemului relațiilor internaționale se adâncește și se acutizează. Dezastrul întâlnirii ratate din Biroul Oval și discuțiile în contradictoriu între echipa prezidențială Trump-Vance și președintele Zelenski, în urma cărora delegația ucraineană a fost literalmente dată afară din clădirea Casei Albe, a cutremurat Europa și lumea democrațiilor liberale. *SUA virează clar spre Rusia*. Șocul noii fețe a Americii a obligat practic Europa să se replieze, prin organizarea unui summit al susținătorilor Ucrainei la Londra, pe 2 martie, și a Consiliului European extraordinar din 6-7 martie.

Cu puține ore înaintea Summit-ului de la Londra, am răspuns întrebărilor doamnei Magda Grădinaru, într-un interviu pentru Spotmedia.ro.

1. Există o concluzie clară după negocierile transformate în confruntare practic, de la Casa Albă, între echipa Trump/Vance și Volodimir Zelenski? Depinde de ce tip de concluzii ne referim. Dacă ar fi să concluzionăm acum că Ucraina și SUA nu vor mai semna acordul pentru resurse, poate că este prematur. Să nu ne grăbim. Cred că sunt încă șanse pentru semnarea Acordului SUA-Ucraina în săptămânile următoare și ar fi foarte bine să existe un mare acord strategic, chiar dacă în esență doar economic, care să atragă o prezență americană cointereseată și substanțială în Ucraina. Dar, la o privire mai atentă, discuțiile de vineri de la Casa Albă nici nu erau pentru acordul respectiv, al cărui text fusese deja parafat de cele două echipe de negociatori cu câteva zile înainte, la Kiev, și putea fi semnat fără probleme la nivelul miniștrilor de Externe, de exemplu. Discuțiile de la Washington, spera președintele Zelenski, ar fi trebuit să stabilească „garanțiile de securitate” americane care ar fi însoțit acordul cu SUA, și pe care *Zelenski dorește să le obțină înainte de semnarea unui acord cu Rusia privind încheierea războiului*, idee cu care președintele Trump nu este de acord, acesta din urmă dorind încheierea războiului înainte de orice și fără acordarea de garanții de securitate politice și militare americane pentru Ucraina.

Dacă avem însă în vedere *schimbarea politicii externe tradiționale a SUA începând din Al Doilea Război Mondial încoace, de putere garantă, susținătoare și apărătoare a lumii libere occidentale împotriva agresiunii dictaturilor*, concluzia este clară. Da, America lui Trump, America ideologiei MAGA s-a îndepărtat masiv și

dramatic de acest principiu și de aceste valori, considerându-le „prea costisitoare” pentru americani și „lipsite de beneficii”. Acum e vorba de *deal-uri*, de interese, de tranzacționări. Președintele Trump și echipa sa sunt mai degrabă tentați de apropieri strategice și înțelegeri cu regimurile autoritare, care (li se pare lor) le-ar aduce mai mult avantaje concrete, financiare, decât susținerea în continuare a aliaților europeni și a țărilor democratice agresate de dictaturi invadatoare, cum este Rusia lui Putin. Este o concluzie dezamăgitoare dar certă, din păcate. *Președintele Trump este mult mai apropiat de Putin decât de Zelenski și își dorește o colaborare cu Rusia mai mult decât una cu Ucraina sau chiar cu aliații europeni, asta este o concluzie pe care niciun om lucid, cu capul pe umeri, nu o mai poate nega. Asta nu înseamnă însă că există deja un deznodământ implacabil al ruperii relațiilor transatlantice și al răsturnării ordinii politice liberale occidentale, deși aceasta este pusă acum în mare pericol. Este un moment dificil, dar europenii trebuie să rămână calmi și lucizi, principiali dar totodată pragmatici, susținători ai luptei Ucrainei de a obține o pace dreaptă și durabilă dar și ai colaborării cu SUA. Este esențial să evităm să facem în perioada următoare greșeli ireparabile.*

2. Sunt negocierile eșuate sau a fost doar o etapă de re poziționare? Cum pot fi ele reluate?

Până acum, discuțiile președintelui Zelenski cu președintele Trump au mers cât se poate de prost. Dar a trecut doar o lună și jumătate de la instalarea noii administrații, despre care se știa că va veni cu o viziune profund diferită de cea a fostei administrații Biden. Nu este chiar o surpriză totală această schimbare de atitudine a SUA față de Rusia și războiul din Ucraina. La niveluri inferioare, de exemplu la negocierea textului Acordului SUA-Ucraina pentru resurse, se pare că lucrurile merseseră ceva mai bine, fuseseră mai multe runde de discuții și cel puțin două versiuni negociate ale textului Acordului, deci exista o anumită deschidere și flexibilitate.

Cred că, după eșecul aproape catastrofal de vineri, Ucraina și SUA vor continua să discute, vor relua dialogul bilateral, mai întâi la niveluri inferioare, diplomatice, cu prudență, apoi, când lucrurile vor fi considerate oportune, vor încerca din nou o întâlnire politică la vârf. În opinia mea, *întâlnirea Zelenski-Trump de vinerea trecută a fost prematură, grăbită și ușor forțată, condițiile nefiind „coapte”, ca să zic așa, pentru o întâlnire la vârf atât de sensibilă, în care încărcătura emoțională a fost foarte mare iar derapajul nervos nu a putut fi evitat. Echipa MAGA aștepta demult o ocazie publică (de aceea au lăsat televiziunile înăuntru, în Biroul Oval) să-i reproșeze și să-i dea o lecție lui Zelenski pentru implicarea în campania electorală de partea democraților iar președintele Ucrainei nu s-a abținut, le-a răspuns și i-a contrat tot timpul. Nici unii, nici alții nu și-*

au imaginat că se va ajunge atât de departe. Trump și mai ales Vance voiau doar să-i aplice o admonestare și o „punere la punct” lui Zelenski, mizând pe supunerea în continuare a lui Zelenski și pe un mare succes de imagine internă, pentru publicul MAGA (nu cred că planificaseră să-i dea pe ucraineni afară din Casa Albă!), iar Zelenski, la rândul lui, a crezut că poate întinde coarda și să-și apere principiile, dar fără să ajungă să fie dat afară de Trump. Ambele părți au avut o surpriză neplăcută, neatingându-și scopurile inițiale, iar în cele din urmă înțelnirea a fost un eșec istoric.

Probabil, în faza în care erau relațiile americano-ucrainene săptămâna trecută, era mai potrivită o *întâlnire de acomodare, între cei doi miniștri de Externe*. Ca să rezum, da, discuțiile vor putea fi reluate, dar la un nivel diplomatic fără risc politic și public, apoi crescut treptat nivelul de reprezentare politică, pe măsură ce progresele se consolidează și este restabilită încrederea între cele două părți. Summit-ul președinților SUA și Ucrainei trebuie pregătit mult mai bine și organizat la momentul potrivit, când detaliile sunt în mare parte convenite.

3. Ce înseamnă pentru Rusia această nouă poziționare a administrației Trump?

Președintele Trump oferă un cec în alb dictatorului Putin. Apropierea dintre ei este veche, cunoscută. Ingerința Rusiei în campania electorală din 2016, dovedită după câțiva ani de un raport guvernamental extins și detaliat, l-a ajutat pe Trump să obțină primul mandat. Trump spune acum că „are încredere în Putin, că Putin dorește pacea”. Pentru noi și pentru toți cei din lumea liberă, din democrațiile liberale, este șocant și dezamăgitor. Îi oferă ceea ce nici nu spera Rusia, după trei ani de „embargo diplomatic” occidental și în relația cu toate țările democratice – *ieșirea din izolare*. Plus, în premieră, *șansa de a câștiga războiul din Ucraina*, lăsându-i pe ucraineni fără sprijin militar.

Deocamdată, nu este deloc clar ce oferă Putin Americii. *Să fie într-adevăr atât de naivi strategii lui Trump încât să creadă că pot deturna Rusia de la alianța strategică cu China și să o apropie de ei, slăbind pe viitor influența și potențialul competitiv al Chinei?* Sigur, o asemenea idee americană a decuplării rivalilor comuniști a funcționat cu succes în 1971-1972, în timpul lui Nixon, când Henry Kissinger a negociat în secret cu Mao apropierea SUA-China, în condițiile în care Moscova (URSS) era principalul rival sistemic al Americii. Acum este invers. *Este o naivitate însă ca Trump să creadă într-o răscucire sinceră a Moscovei, dinspre Beijing spre Washington*, fiindcă Putin înțelege bine că este doar o apropiere conjuncturală, care ar putea dispărea odată cu Trump, peste patru ani, în timp ce apropierea de China este una stabilă, bazată pe un interes antioccidental și antiliberal profund. Rusia nu își va rupe relațiile cu China de dragul lui Trump (cel puțin nu în timpul lui Putin), dar va exploata la maxim, cu ipocrizie, toate cadourile pe care

i le face Trump. Iar cel mai mare dintre aceste cadouri, aproape nesperat, ar fi ruperea relațiilor transatlantice, divizarea Occidentului și decredibilizarea NATO. Să sperăm că nu se va ajunge până acolo, de aceea vorbeam de evitarea unor greșeli ireparabile în acest context emoțional și volatil.

4. Liderii europeni, cei mai mulți, s-au solidarizat imediat cu președintele Zelenski. Reprezintă asta un semn pentru o nouă relație SUA – UE? În ce fel?

Este absolut firească acum această polarizare strategică, această *repliere europeană* în jurul Marii Britanii, Franței și, probabil (vom vedea curând noul guvern de la Berlin), al Germaniei. Se vorbește astăzi, înaintea Summitului de la Londra, de un *plan de pace european*, care să fie discutat ulterior cu SUA.

Dar, atenție, *acest pol (nucleu sau pilon) european, obligatoriu în contextul actual, nu este împotriva SUA, ci tocmai pentru repararea și echilibrarea relațiilor cu SUA!* Este pentru a da forță, coerență și credibilitate Europei democrațiilor libere, surprinse nepregătite de apropierea SUA-Rusia. Vor fi acolo, în acest format, toți cei care contează cu adevărat în Europa, sperăm să fie implicată și România. Șocul schimbării la față a Americii este atât de mare încât europenii, cu Marea Britanie și majoritatea aliaților europeni din NATO, membri ai UE, vor căuta soluții pe cont propriu. *Aceste soluții europene nu vor veni însă ușor, să nu ne facem mari iluzii.* „Armata Europeană” este un vis îndepărtat. Federalizarea europeană, o iluzie totală. Ideea trupelor europene de menținere a păcii, care să fie trimise după război în Ucraina, va diviza societățile democratice și nu este ușor de pus în practică. Diavolul se ascunde în detalii. Fără forța Americii, pur și simplu nu se poate. În acest moment, nu se poate. Poate peste 5-10 ani, când și dacă Europa va avea o putere militară integrată. Redescoperim acum, abrupt și neplăcut, cât de importantă este *hard power* în momentele critice ale istoriei, de război, după ce câteva decenii ne-a plăcut să vorbim numai de *soft power*, *smart power* etc.

Așadar, ne place sau nu, *trebuie revenit la relațiile cu SUA, cu administrația Trump. Securitatea europeană nu poate fi concepută deocamdată fără angajamentul strategic, politic și militar al SUA. Nu există și nu va exista curând un Plan B.* Trebuie ne calmăm cu toții, să fim lucizi și raționali. Sigur că emoțiile sunt inevitabile, după ce președintele Zelenski a fost literalmente dat afară de la Casa Albă, dar numai din emoții și înflăcărare discursivă nu se poate construi o arhitectură solidă de securitate.

Vor trece ani până când statele europene își vor ridica treptat cheltuielile de apărare la 3%, 3,5%, 4% din PIB etc. Fiecare procent în plus înseamnă o mulțime de bani luați din alte părți (de exemplu, din cheltuielile de asistență socială) sau creșterea deficitelor bugetare, cu riscuri macroeconomice destul de mari pe